

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2001-1036

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Kansantaloustieteen laitos	
Tekijä-Författare-Author Seppälä, Timo			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Bertrand-superpeli - kysynnänvaihtelut, autonominen ostaja sekä kapasiteettirajoite			
Oppiaine-Läroämne-Subject Julkinen talous			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2001-04-17	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 76 s. + liitteitä 21 s.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Julkisten sektorin hankintatoimen keskittämistä on perusteltu transaktiokulujen pienenemisellä, koska keskittämistoimenpiteillä hankintojen päällekkäisistä kilpailutuksista päästään eroon. Julkisten hankintojen keskittämisellä on kiistattomia etuja sekä transaktiokulujen pienenemisen että kumuloitujen hankintojen tuottamien määrääalennusten muodossa. Asia ei kuitenkaan ole niin yksinkertainen. Äärimmillen viety julkisten hankintojen keskittäminen tuottaa markkinoille erittäin suuren yksittäisen ostajan, jolla voi olla vaikutuksia tarjontaan ja tarjontapuolen rakenteeseen. Nämä vaikutukset eivät välttämättä ole positiivisia markkinoiden toimivuuden, taloudellisen tehokkuuden ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta.</p> <p>Tutkielmassani pyrin ennen kaikkea selvittämään, millaisia vaikutuksia ostovoimalla on markkinoiden tarjontaan erilaisissa olosuhteissa. Yritän myös selvittää ostovoiman keskittämisen vaikutuksia tarjontapuolen rakenteeseen. Jotta tarjontapuolen rakenteen muutoksia voitaisiin tarkastella, tulee ensin selvittää, kuinka itse tarjonta määräytyy. Moderni peliteoriaa hyödyntävä toimialataloustieteen teoria tarjoaa välineitä ja malleja tutkimusongelmani tarkasteluun. Lähestyn ongelmaa tarkastelemalla oligopolistisia markkinoita, joilla oligopoliin kuuluvat Bertrand-superpeliä pelaavat yritykset muodostavat implisiittisen kolluusion. Niinpä tarjonnan määräytymisellä tarkoitetaan tutkielmassani etupäässä kollusiivisen tarjontahinnan määräytymistä.</p> <p>Käytän tutkielmassani kolmea keskeistä mallia, jotka pyrin mahdollisimman eksaktisti johtamaan. Tarkastelen aluksi Rotembergin ja Salonerin (1986) mallin avulla satunnaisesti heilahtelevan kysynnän vaikutuksia kolluusion ylläpidettävyyteen Bertrand-superpelissä. Heidän mallinsa mukaan kolluusion ylläpitäminen on vaikeinta kysyntäbuumin aikana. Tämän jälkeen siirryn tarkastelemaan Snyderin (1996) autonomisen ostajan mallia, jossa ostaja järjestää jokaisesta hankintayksiköstään tarjouskilpailun. Mallia voidaan kuitenkin tarkastella ominaisuuksiensa vuoksi Bertrand-superpelinä. Ostajan autonomisuus tarkoittaa Snyderin mallissa ostajan mahdollisuutta kumuloida kulutustaan yli periodien. Snyderin malli on tutkielmani malleista keskeisin, koska sen usean ostajan malliksi laajennetulla mallilla voidaan tarkastella ostajien yhteenliittymisen ja koon vaikutuksia kolluusion ylläpidettävyyteen. Koska kumpikaan edellisistä malleista ei sisällä kapasiteettirajoitetta, hyödynnän kolmantena keskeisenä mallina Brockin ja Scheinkmanin (1985) mallia, jossa markkinoiden yritykset pelaavat Bertrand-superpeliä kapasiteettirajoitteen vallitessa. Brockin ja Scheinkmanin mallin tulokset ovat yllättäviä ja edellisistä malleista poikkeavia kolluusiosta ylläpidettävän hinnan ei-monotonisen luonteen vuoksi. Kaikissa tutkielmani malleissa keskitytään täydelliseen tasapainoon eli tasapainoon, joka maksimoi kolluusion kuuluvien yritysten yhteisvoiton.</p> <p>Lähtökohtaisesti yksinkertaiselta tuntuva tutkimusongelma osoittautuu tutkielmassani varsin kompleksiseksi. Yksinkertaisten ja kärjistettyjen esimerkkieni avulla tutkielmassa käykin ilmi, että ostovoiman keskittyessä jo pelkkä tarjontahinnan määräytyminen oligopolistisilla markkinoilla riippuu niin vahvasti tietyistä kriittisistä oletuksista, ettei markkinoiden rakenteen muutoksista voida antaa yksiselitteistä vastausta.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords Bertrand-superpeli kysynnänvaihtelut autonominen ostaja kapasiteettirajoite kolluusio julkiset hankinnat ostovoiman keskittyminen			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			